

חזרה: מלאכות אריגה

משנה ברורה סוף סימן שד"מ

א [מנפץ]

- א. בכל דבר - צמר, פשתן, גידין, ושאר דברים.
- ב. בין במסרק [בכלי] (combing), בין שחובט במקל (beating).
- ג. כדי לטוות אותן.
- ד. אבל המנפץ גבעולי פשתן וקנבוס חייב משום דש שהרי מוציא הפשתן והקנבוס מן הגבעולי.

ב [טויה (spinning)]

- א. בכל דבר - צמר, פשתן, נוצה, שערות, גידין, ושאר דברים.
- ב. בין בכלי, בין ביד.
- ג. בין לעשות חוט, בין לוקח חוטין ושזור אותם.
- ד. העושה לבדין (compressing raw fibers into felt): ה"ז תולדת טויה.
- ה. שיעור: ד' טפחים.

ג [עושה שתי בתי נירין]

- א. אפי' העושה נפה, כברה, סל, סבכה, שארג מטה בחבלים וה"ה בקש, ובכל דבר: ה"ז תולדת עושה נירין ומשיעשה שני בתים חייב.
1. פירש"י דהנך לאו נירין ממש: אלא שמשרשר ומרכיב חוט אחד בשתי מלמטה ואחד מלמעלה ומעמיד השתי בהן כתיקונו.

ד [מיסך (a loom dresser, warping)]

- א. מתיחת החוטין: דרך האורגין שמתחין החוטין תחלה באורך היריעה וברחבה ושנים אוחזין זה מכאן וזה מכאן ואחד שובט בשבט על החוטין ומתקן אותם זה בצד זה עד שתעשה כולה שתי או ערב ומתיחת החוטין כדרך האורגין נקרא מיסך.
- ב. שובט (beating) על החוטין עד שיתפרקו ויתקנם ה"ז תולדת מיסך.

ה [אורג]

- א. בכל דבר - בבגד, בקנים, שעושין חלונות מחתיכת עץ כמו שעושין לסכך עליו, בשערות, ושאר דברים.
- ב. ומתחיל להכניס השתי בערב נקרא אורג.
- ג. המדקדק את החוטין ומפרידן בעת האריגה ה"ז תולדת אורג.

ד. הקולע (braiding) נימין ושערות וכל דבר ה"ז תולדת אורג.

1. ה"מ בתלוש: וכן מ"ב (סי' ש"ג פ"ב), ופאה נכריות אסור מדרבנן [שאין סופה להתקיים].
2. שעה"צ (סי' ש"ג ע"א): ובקליעה תלושה יש איסור לסותרה משום דדמי לתולדת פוצע [לפי הרמב"ם, לקמן].

- ה. הקולע שערות ראש במחובר, אינו כאורג. דאין דרך אריגה, וגם אין סופה להתקיים. אבל אסור, דדמי לבנין. וכן מ"ב (שם).
1. מ"ב (סי' ש"ג פ"ב): ולא להתיר קליעתה. דדמי לסותר.

ו [פוצע]

- א. מפריד את האורג (unraveling), שמוציא השתי מן הערב או להיפוך: רמב"ם. וצריכין רופאי ישראל ליוזר כשצריכין חוטין מפורדין ליתן על המכה ולוקחין חתיכת בגד פשתן ומפרידין החוטין והוי מלאכה דאורייתא.
- ב. חיתוך שני חוטין בגמר האריגה (detaching fabric from the loom): ראב"ד.

חזרה: מלאכות קורע

סימן ש"מ סעיף י"ג - סעיף י"ד

ז [סעיף י"ג - מתקן מנה]

- א. משנה (ביצה לב): אין שוברין את החרס, ואין חותכין הנייר לצלות בו מליח.
1. רמב"ם, מחבר: משום כמתקן כלי. בה"ל (ד"ה אין): משמע שהוא דרבנן.
2. מ"ב (מ'): אין שוברין החרס ואין וכו'. כדי להניח עליהם וכה"ג.

ב. מ"ב (מ"א):

1. ומיירי בשאין מקפיד על המדה, דאל"ה יש בו גם משום מחתך.
2. ואם קורע נייר לקרעים כדי לקנח א"ע בהן או לשאר איזה תשמיש חייב משום קורע, שהוא קורע ע"מ לתקן.

ג. בה"ל (ד"ה אין): למה אינו עובר איסור דאורייתא של קורע. פמ"ג.

1. מהלך א': (כמה אחרונים) לפי השיטות שצריך קורע על מנת לתפור ממש, אפי' בדעת הרמב"ם. וכאן, אינו ע"מ לתפור. (א) אמנם לפי מה שמוכח בסעיף הסמוך דקורע ע"מ לתקן חייב משום קורע אמאי לא נאמר בזה משום קורע.
2. מהלך ב': (הח"א) שהלשון "כמתקן כלי", פירוש 'חייב'.
3. (א) אמנם הרמב"ם בפרק כ"ג משמע שהוא מדרבנן שכללו שם עם עוד כמה דברים שידוע שהם מדרבנן. מהלך ג': אחד מן האחרונים (גר"ז), אין איסור קורע גבי דבר שהוא גוף אחד. (א) אמנם דמבואר בירושלמי בהדיא דבעור שייך ג"כ קריעה.
4. מהלך ד': לולי דמסתפינא, האיסור קורע דאורייתא שייך רק כשקורע איזה דבר באמצע והוא צריך לתיקון שניהם - לפי הרמב"ם.
5. מהלך ה': דלא שייך שם קורע כ"א כשהוא מקלקל בעת הפעולה - לפי רש"י.

ד. לקרוע אגרת.

1. מ"ב (מ"א): ולקרוע אגרת המחותם, אסור. לצורך גדול, ע"י עכו"ם. יש להקל. ונכון ע"י רמז, אגודה.
2. בה"ל (ד"ה הנייר): פר"ח, שהוא חיוב חטאת לכו"ע. וכ"כ הס' זכרונות.
3. (א) אגרת (letter), באמת עיקר תיקון אגרת שעומד לקרותו ושיכול לקרואו, וא"כ כשקורעו כדי לקרותו הוי מלאכה הצ"ל. והחכ"צ סבר שזה אינו צריכה לגופו, ומוסיף הנשמ"א שהוא ג"כ קלקול. ויש לסמוך עליהם במקום צורך גדול ע"י גוי. ונכון ע"י רמז.
4. (ב) היכא דסגורה האגרת בתוך נייר אחר (velope), בודאי הקורע הנייר הוא בכלל מקלקל ופטור אפי' לר"י. וע"כ מותר ע"י גוי במקום צורך, דהוי שבות דשבות. אמנם לרש"י שמקלקל במקום זה ומתקן במקום אחר חייב לר"י, א"כ הוא מלאכה דאורייתא לר"י, ואפי' ע"י גוי יש לזהר. ולצורך גדול יש להקל ע"י גוי. (שסומך על ר"ש, או על החולקים של רש"י). ונכון ע"י רמז.

ה. לקרוע עור ע"ג חבית. תוספתא.

1. מ"ב (סי' ש"ד כ"ה): מותר לקרוע העור מע"פ חבית של יין, ובלבד שלא יכוון לעשות זינוק [פי' כעין מרזב].

ו. סעיף י"ד - דבק: תופר, קורע.

א. מחבר:

1. המדבק ניירות או עורות בקולן של סופרים וכיוצא בו, הרי זה תולדת תופר וחייב.
2. המפרק ניירות דבוקים או עורות דבוקים ולא נתכוין לקלקל בלבד, הרי זה תולדת קורע.
3. (א) מ"ב (מ"ג): דלא בעינן בקורע דוקא ע"מ לתפור אלא בשביל איזה תיקון כדי שלא יהיה מקלקל. עי' לקמן. (1) ואם מכוין לקלקל בלבד פטור ואסור לכתחלה ככל מקלקלין דשבת.
4. (ב) מ"ב (מ"ד): הרי זה תולדת קורע. וכ"ש בקורע בבגד במקום התפירה לאיזה תועלת דחייב. תוס' שבת.
5. (ג) בה"ל (ד"ה ה"ז): דה"ה כשמדבק עץ לעץ ע"י דבק כנהוג ג"כ שם תופר עליו.
6. (ב) מג"א (י"ח), מ"ב (מ"ה): ודוקא בזה שדיבוק זה נעשה לקיום אבל היכא שנדבקו הדפין להדדי ע"י שעה או בשעת הקשירה מותר לפתחן. כיון דלא נעשה לקיום כ"ש הכא דנעשה ממילא בלא מתכוין לפיכך אינו דומה כלל לתופר ואין בו משום קורע.
7. (א) מ"ב (מ"ה): אם נדבקו במקום האותיות אסור לפרקן ועיין לעיל בס"ג בבה"ל שם.
8. (2) לקרוע מחדש דפין של הספרים שלא נחתכו מבעוד יום יש בהן חיובא, ואפי' ע"י א"י אסור.
9. (א) בה"ל (ד"ה וחייב, השני): מצד מכה בפטיש. עי' בפמ"ג, שמשמע מצד קורע.
10. (3) מי שנסתבכו בגדיו בקוצים מפרישן בצנעה ובנחת שלא יקרע ואם נקרע נקרע. וכן מותר ללבוש בגדים חדשים ואם נקרע נקרע שאינו מתכוין לקריעה. ופוצעין אגוזים במטלית [היינו שמכה על המטלית כדי לשברם] ואינו חושש שמא תקרע [רמב"ם בפכ"ב].

- ג. מ"ב (מ"ב): ה"ז תולדת תופר. ומסתברא דשעורו ג"כ כמו בתופר דהיינו שעור ב' תפירות לחיוב.
1. בה"ל (ד"ה וחייב, הראשון): אבל קורע, מצדד הח"ח שהשיעור לפי תיקונו בין להקל בין להחמיר. וצ"ע.

ד. קורע: ע"מ לתקן או ע"מ לתפור ממש: בה"ל (ד"ה ולא).

1. שיטות.

- א) ע"מ לתפור דווקא [preparation for sewing]: ריטב"א, הו"ד בב"י (סי' ש"ז, ובכסף משנה), מג"א (סי' ש"ז י').
- (1) דעת הריטב"א שהוא בכ"מ, יחידאה היא. וגם הב"י, אף דגם הוא רצה לומר כן בסי' ש"ז, הרי חזינן דבשו"ע כאן חזר מזה.
- (ב) תלוי במחלוקת בדין מלאכה שאין צריכה לגופה, ר' יהודה ור' שמעון: ח"א.
- (1) תמה על השו"ע, דהביא דין זה של הרמב"ם בסתמא [שחייב]. והלא בסי' שט"ז ובסי' של"ד מצדד יותר כדעת הפוסטרים.
- (ג) צריך רק ע"מ תיקון: רמב"ם, רש"י, תוס', בעל המאור, ר' ירוחם, מאירי, פר"ח, רע"א.
- (1) וראיה מוכרחת לכל דברינו מהקורע על מתו או בחמתו.

ה. שבת (מח.): אמר רב יהודה אמר רב: הפותח בית הצואר בשבת חייב חטאת.

1. למה חייב.

- א) משום קורע - רמב"ם (לפי הבה"ל).
- ב) משום מתקן מנה - רש"י, טור, מחבר (סי' ש"ז סעי' ג').
2. רש"י: למה לא כתב משום קורע ע"מ לתקן. רמב"ם: למה לא כתב משום מתקן מנה.

- (א) שיטת רש"י: דלא שייך שם קורע כ"א כשהוא מקלקל בעת הפעולה. בה"ל (ד"ה ולא). [אבל הריטב"א הו"ד בב"י ומג"א, משום שאינו ע"מ לתפור].
- (ב) שיטת הרמב"ם: ובפותח בית הצואר ס"ל דעדיין אין זה גמר מלאכה. בה"ל (ד"ה וחייב, השני).

חזרה: מלאכות תופר

סימן שי"ז סעיף ג' - סימן ש"מ סעיף ו', סעיף ז'

ט [מתקן מנה - סימן שי"ז סעיף ג'.

א. פותח בית הצואר.

1. פותחים בית הצואר **מחדש**: איסור דאורייתא משום מתקן מנה. מחבר.
2. בית הצואר שקשרו **כובס**: יכול להתיר, כיון שאינו קשר של קיימא. מחבר.
3. אם חזר האומן וקשרו או תפרו ביחד כדרך **שהאומנים** עושין, אפי' כבר נפתח: אסור משום מתקן מנה. רמ"א.

ב. מחבר: פותחים בית הצואר **מחדש**: איסור דאורייתא משום מתקן מנה.

1. מצד קורע: ע"ל לעיל. [להרמב"ם, יש איסור דאורייתא מצד קורע. לפי רש"י, צריך לחלק. המג"א (י'), שאינו ע"מ לתפור].

ג. מחבר: בית הצואר שקשרו **כובס**: יכול להתיר, כיון שאינו קשר של קיימא.

1. **מ"ב** (כ"א): שאינו עשוי להתקיים רק עד שיקחנו הבעה"ב לביתו [לבוש]. ויש מחמירין בדבר אלא אם כן עשוי להתיר באותו יום של הכביסה [ט"ז (ה)].

ד. רמ"א: אם חזר האומן וקשרו או תפרו ביחד כדרך **שהאומנים** עושין, אפי' כבר נפתח: אסור משום מתקן מנה.

1. למה הוא מעשה אומן, שנחשב שאבד פתחו.
2. כתונת שנתקשרו המשיחות ולא יכול להתיר שרי לכו"ע לנתקן שהרי אינו עשוי אלא להתירו בכל זמן שירצה ולא מקרי קשר ואף זה לא יעשה בפני ע"ה אלא בצנעא. יש"ש, ב"ח, ט"ז (ה'), מג"א (י"א), מ"ב (כ"ג).
- א) י"ל: לחלק בין קשר אומן לשאר קשירות – מג"א (י"א), מ"ב (כ"ג).
- ב) **מ"ב** (כ"ג, ע"ל כ"ד) – "והטעם אפשר דכשקשרו האומן בשעת מלאכה יש בזה משום מכה בפטיש כשחותכו ומנתקו אח"כ **דהוא גמר מלאכה** אבל שאר קשירות שנקשרו אחר שכבר נגמר הבגד אין שייך בזה משום מכה בפטיש כשמנתקו אח"כ".

ה. רמ"א: **אסור** לנתק או לחתוך **זוג של מנעלים** התפורים יחד כדרך שאומנים עושין, אע"ג דהתפירה אינה של קיימא. דאין חילוק בתפירה בין של קיימא לאינה ש"ק. **מ"ב** (כ"ה): משום דהוא חשיב כקורע ע"מ לתקן.

1. ויש מתירין בתפירה שאינה ש"ק, ואין להתיר בפני ע"ה. [ע"ל מחבר (סי' ש"מ ס"ז), שחולק].

י [מתיחת חוט (pulling threads) - סימן ש"מ סעיף ו'.

א. שבת (עה): המותח חוט של תפירה בשבת **חייב חטאת**. **מ"ב** (ריש כ"ז).

1. מחבר: חוט של תפירה שנפתח, אסור למתחו, משום תופר.
- א) **מ"ב** (כ"ו): היינו שנתפרדו ב' חתיכות הבגד זו מזו במקצת וחוטו התפירות נמשכין ורוצה למתוח ראש החוט כדי להדק ולחבר.
- ב) **מ"ב** (כ"ז): מתח ב' תפירות ועשה קשר [אפי' אינו של קיימא], חייב.⁽²⁾ מתח ג' תפירות ובלי קשר, חייב.
- ג) שעה"צ (ס"ק ס'): מתח ב' תפירות ובלי קשר, **הא"ר** מצדד דמ"מ אסור מדרבנן.⁽⁴⁾ מתח ב' תפירות ובלי קשר, אבל שיש עוד תפירות מלבד אלו שנתפרדו, **הפמ"ג** מצדד שחייב.

ב. מלאכת תופר.

1. מג"א (י"א): **מ"ב** (כ"ז): התופר ב' תפירות חייב, והוא שקשר ראשי החוט כדי שלא תשמוט ואפי' לא היה של קיימא. ואם היה של קיימא, חייב גם משום קושר. ואם עשה ג' תפירות חייב, אף בלי קשר שהרי מתקיימת התפירה [רמב"ם, רע"ב].
- א) **מ"ב** (כ"ז): לענין איסורא יש אומרים דאסור ואפי' לא עשה קשר כלל.
- ב) וע"כ אותן האנשים שתוחבין הקרייז (סיכת, pin) עם הבגד במחט בשתי תכיפות לאו שפיר עבדי. קרבן נתנאל.

יא [שמהדקים הבגדים סביב זרועותיהם על ידי החוט - סימן ש"מ סעיף ז'.

א. מחבר: אותם שמהדקים הבגדים סביב זרועותיהם על ידי החוט שמותחין אותו ומתהדק, אסור למתחו.

1. **מ"ב** (כ"ח): אותן שמהדקין. דרכן היה ליתן חוט בתוך הבית יד שעל זרועו דכשרוצה להדקו היה מותח החוט ומתהדק היטב.
2. דרכי משה (ב'): הג' מרדכי כ' להקל, כיון שהוא תפירה שאינו של קיימא. ונהגו להקל כדברי ההגהות, וכן כתבתי לעיל.

ב. מחבר: אלא אם כן יהיו הנקבים רחבים קצת ומתוקנים בתפירה בעיגול.

1. **מ"ב** (כ"ט): דאז אינו דומה כלל לתופר דהוי כמאן דמכניס קרסים בלולאות, כיון דמתוקן לזה בתמידות למתחו ולהדקו כשלו בשו, וכן לרפותו כשרוצה לפשטו.

2. מ"ב (כ"ט): ואם אין מהדקו יפה ונמלך לפעמים להניחו **כך לעולם** ולפשטו כשהוא מהודק אסור להדקו בשבת. עי' מג"א (י"ב, שכ' דין זה על הרישא).
3. מג"א (י"ג), מ"ב (ל'): בתפירה. סביב הנקב, ואז אפי' החוט תחוב **במחט** נקובה שהוא תלוי שם בתמידות כדי להכניסו על ידו בהנקבים שרי. ואין בו משום טלטול כיון שהמחט תלוי בפתיל והפתיל בבגד ואין נפרד ממנו לעולם.

חזרה: מלאכת מחתך

סימן שכ"ב מ"ב ס"ק י"ח

יב] מחתך.

- א. גמרא (עד:), מ"ב (סי' שי"ד מ"א): אמר רב מנשה: האי מאן דסלית סילתי, חייב משום טוחן. אמר רב אשי: **אי קפיד** אמשחתא, חייב משום מחתך.
1. מ"ב (י"ח): המחתך עור או כל דבר שאדם מחתך **ומקפיד** על מדתו בין עץ או מתכת או אפי' נוצות של עוף כיון **שמקפיד** על מדת ארכו ורחבו וחותר בכונה חייב.
- ב. גמרא (עד:): תנו רבנן: התולש את הכנף, והקוטמו, והמורטו חייב שלש חטאות. אמר רבי שמעון בן לקיש: תולש חייב משום גוזז, **קוטם חייב משום מחתך**, ממרט חייב משום ממחק.
1. רש"י (עד: ד"ה משום): דקפיד לחתוך **עד מקום שהוא ראוי**, וגם מן הקנה אורג כובעים, ועושה כובעים מכנפי עוף בלא שיער.
- ג. גמרא (עה:): שלשה דברים סח לי רב אשי משמיה דרבי יהושע בן לוי: המגרר ראשי כלונסות בשבת חייב משום מחתך.
1. רש"י (עה: ד"ה המגרר): המגרר ראשי כלונסות. שיהיו ראשיהן **שוין וחדין**.

ד. מ"ב (י"ח).

1. החותר דרך הפסד או בלא כונה למדתו אלא כמתעסק או כמשחק **פטור** [רמב"ם פי"א].
2. **אין מלאכת מחתך שייך באוכלין**.
3. בין ביד בין בכלי: מה שדרכו, דאורייתא. וע"י שינוי, עדיין יש איסור דרבנן. בה"ל (ד"ה אחד).
- ה. **חותר קיסם או קש כדי לחצוץ בו שיניו** - מחבר (סעי' ד'), מ"ב (י"ג, י"ד, סוף י"ח), בה"ל (ד"ה אחד).
1. אוכל בהמה [דהיינו קש או תבן], מותר.
2. אינו אוכל בהמה [קיסם], אסור: החותר **בסכין**, חייב משום תיקון כלי לדעת הרא"ש, ולדעת הרמב"ם משום מחתך (דהוא רוצה להשוותו יפה כדי שיהיה טוב לחצות בו שיניו) [ואפשר דחייב לדידיה שנים]. **וביד** אסור משום שבות.

חזרה: מלאכת מחשבת

משנה (חגיגה דף י.) – "הלכות שבת חגיגות והמעילות הרי הם כהררים התלוין בשערה".
גמרא (חגיגה סוף דף י.) – "הלכות שבת מיכתב כתיבן. לא צריכא, לכדרכי אבא. דאמר רבי אבא: החופר גומא בשבת ואין צריך אלא לעפרה פטור עליה. כמאן, כרבי שמעון, דאמר: מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה. אפילו תימא לרבי יהודה, התם מתקן, הכא מקלקל הוא. מאי כהררין התלוין בשערה. **מלאכת מחשבת אסרה תורה, ומלאכת מחשבת לא כתיבא**".

א] מלאכה שאינה צריכה לגופה.

- א. מחלוקת: ר' שמעון פטור, ור' יהודה חייב.
1. בה"ל (ש"מ י"ג ד"ה הנייר, י"ד ד"ה ולא): הרמב"ם פסק כר"י שחייב. אבל המחבר (שט"ז ח, של"ד כ"ז) מצדד כר"ש, שפטור אבל אסור. [וכ"פ המ"ב (שט"ז ל"ד, של"ד פ"ה)].
- ב. **החופר גומא ואינו צריך אלא לעפרה**.
1. בה"ל (ש"מ י"ג ד"ה הנייר): ר"ש, משאצל"ג ולכן פטור. ר"י, אע"ג משאצל"ג חייב, במקום שהוא מקלקל פטור. גמרא (שבת עג; קה; חגיגה י.).
- ג. **החופר גומא ואינו צריך לא גומא ולא עפרא** (ואין קלקול) - לפי ר"ש.
1. תרה"ד (ח"א ס"ד): חייב, הוי מלאכה שצריכה לגופה. אמנם המג"א (סי' שי"ד ה') חולק, ופסק דהוי מלאכה שאינה צריכה לגופה.
- ד. **הגדרת התכלית של המלאכה**.
1. תוס' (צד. ד"ה רבי), כמו התכלית של המשכן.
2. רמב"ן (ריש דף צד; דף קו.), תועלת חיובית בגוף המלאכה, נהנה בה. וכ"נ דעת רש"י (צג: ד"ה ור').
- ה. **תיקון מצוה**: בה"ל (ש"מ י"ד ד"ה ולא).

1. תוס' (קה: ד"ה הא [כדמוכח לקמן], קו. ד"ה בחובל, ד"ה מה), מיקרי מלאכה הצריכה לגופה.
2. רש"י (קה: ד"ה הא), דצורך מצוה לא חשיב תיקון כ"כ שיקרא משום זה מלאכה הצריכה לגופה.
3. נ"מ: קריעה על מת - עי' לקמן.

ב] קלקול.

- א. משנה (קה:): הקורע בחמתו, ועל מתו; וכל המקלקלין פטורין. מ"ב (ש"מ מ"ג).
1. ברייתא (שם): הקורע בחמתו ובאבלו ועל מתו חייב.
- ב. הקורע על מתו: מתו אמתו קשיא.
1. י"ל, המשנה: שהנך דלאו בני אבילות, ולא חכם, ולא אדם כשר, ולא בשעת יציאת נשמה. (א) משא"כ הברייתא: לפי ר' יהודה, שמלאכה שאין צריכה לגופה חייב. אמנם, עי' תוס' לקמן.
2. א"נ, המשנה ר"ש, שמלאכה שאין צריכה לגופה פטור. וברייתא ר' יהודה. רש"י (ד"ה הא).
- (א) תוס' (ד"ה הא), חולק. הו"א מלאכה שצריכה לגופה, כיון שהיא צורך מצוה (כדמוכח לקמן). בה"ל (ש"מ י"ד ד"ה ולא).
- ג. הקורע בחמתו: חמתו אמתו קשיא.
1. י"ל, המשנה ר"ש, שמלאכה שאין צריכה לגופה פטור. (א) וברייתא ר' יהודה. ותיקון, דקעביד נחת רוח ליצרו.
2. מי שרי: יהא בעיניך כעובד עבודה זרה - בה"ל (ש"מ י"ג ד"ה אין, י"ד ד"ה וחייב [הראשון]).
- (א) רש"י (קה: ד"ה מי), תוס' (קה: לא): אלמא לאו מתקן הוא, שמלמד ומרגיל את יצרו לבא עליו. (ב) רמב"ם: מי שרי בימי חול. אבל עדיין הוא תיקון.
3. לא צריכא, דקא עביד למירמא אימתא אאינשי ביתיה.
- ד. קלקול בחבורה ובהעברה: דף קו.
1. רש"י:
- (א) לפי ר' שמעון ורב אבהו, קלקול בחבורה ובהעברה חייב.
- (ב) לפי ר' יהודה ורב יוחנן, פטור.
2. תוס':
- (א) לפי רב אבהו בדעת ר' שמעון, חיוב.
- (ב) לפי ר' יוחנן בדעת ר' שמעון, רק אם צריך הדם לכלבו וצריך אפרו. לפי ר"ת, אפי' תיקון שלא בשעת הקלקול.
- (ג) ורב יהודה, צריך תיקון גמור. לפי ר"ת, תיקון בשעת הקלקול.
3. מקור להמחלוקת: שר' יהודה פטור, ור' שמעון חייב.
- (א) רש"י (ד"ה מתני'): מחלוקת ר"ש ור"י גבי מקלקל, תלוי במחלוקת גבי משאצל"ג.
- (ב) תוס' (סוף ד"ה דאמר): קבלה היתה בידם.
4. אפי' לר"ש, שקלקול בחבורה חייב. עדיין צריך שיהיה המלאכה צריכה לגופה. תוס' (ד"ה בחובל).
- ה. פרווה: אינה קלקול ואינה תיקון.
1. תוס' (קו. ד"ה בחובל), מוכח שנכלל בגדר של קלקול.

ג] מתעסק.

- א. שבת (עב:), נתכוין להגביה את התלוש וחתך את המחובר פטור, לחתוך את התלוש וחתך את המחובר, רבא אמר: פטור, אביי אמר: חייב. רבא אמר: פטור דהא לא נתכוון לחתיכה דאיסורא. אביי אמר: חייב, דהא קמיכוין לחתיכה בעלמא.
1. הלכה כרבא, חוץ מיע"ל כג"ם.
- ב. לפי תוס' (עב: ד"ה נתכוין), יש שני אופנים:
1. מתעסק של כל התורה [אשר חטא בה, פרט למתעסק] - במקרה שעשה את המעשה שנתכוין אליו אלא שסבור הוא שהפרי תלוש ונמצא מחובר. וזה סוגינו.
2. מתעסק של שבת [מלאכת מחשבת] - במקרה שיש במעשהו חסרון של מלאכת מחשבת, כגון שעשה מעשה שלא נתכוין אליו כלל. למשל, שנתכוין לחתוך ירק זה והלכה ידו לירק אחר וחתכתו. וזה כריתות (יט:).
- ג. הלכה: מתעסק של כל התורה [אשר חטא בה, פרט למתעסק].
1. רע"א (ח"א ח'), נ"ל דבר חדש, דרק פטור מקרבן אבל מ"מ מקרי שגגת איסור. ויש חולקים.
- ד. הלכה: מתעסק של שבת [מלאכת מחשבת].
1. רע"א (ח"א ח'), לכו"ע אינו בכלל מלאכה ולא נעשה העבירה כלל. ואולי יש איסור דרבנן. (וי"ל לכו"ע מחוייבים להפרישו).